

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૩૮૧૯/૨૦૧૪

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૩૮૨૦/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જી. બી. શાહ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ	ના

	નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
પ	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

વર્ષાબેન બટુકભાઈ મકવાણા....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને પ....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી પી. જે. કાનાબાર, એડવોકેટ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી કે. એલ. પંડ્યા, એજીપી

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨ – ૩ તરફે શ્રી એચ. એસ. મુનશા, એડવોકેટ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૪ – ૬ તરફે શ્રી બી. એમ. માંગુકિયા, એડવોકેટ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૪ – ૬ તરફે સુશ્રી બેલા એ. પ્રજાપતિ, એડવોકેટ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જી. બી. શાહ

તારીખ: ૦૭/૦૭/૨૦૧૪

સીએવી ચુકાદો

૧. બંને કેપ્શનવાળી અરજીઓની હકીકતો સમાન હોવાને કારણે, તે જ બાબતો આ સંયુક્ત જજમેન્ટ દ્વારા સાથે સાંભળવામાં આવી છે અને તેનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે.

૨. અરજીઓ નીચે મુજબની સમાન પ્રાર્થનાઓ માટે કરવામાં આવી છે:

"૧૨ એ) આપ નામદાર આ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન દાખલ કરવા મહેરબાની કરશો;

બી) આપ નામદાર વધુમાં મેન્ડમસની રિટ અથવા મેન્ડમસના પ્રકારની અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને તાલુકા વિકાસ અધિકારી, ગારીયાધાર તાલુકા પંચાયત દ્વારા જારી કરાયેલ તારીખ ૦૪/૦૩/૨૦૧૪ ના આક્ષેપિત પત્ર વ્યવહારને રદ કરવા અને બાજુ પર મૂકવા મહેરબાની કરશો કારણ કે તે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ગેરકાયદેસર, મનસ્વી, અયોગ્ય, રાજકીય રીતે પ્રેરિત અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં કાયદાની જોગવાઈઓથી વિપરીત અને ન્યાયના હિતમાં છે;

સી) આપ નામદાર વધુમાં મેન્ડમસની રિટ અથવા મેન્ડમસના પ્રકારની અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને સામાવાળા નંબર ૧ ને

ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી એટલે કે વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપિલિકેશન નંબર ૮, ૯, ૧૦ અને ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ ને ન્યાયના ઉદ્દેશ્યો પૂરા કરવા માટે ઝડપથી અને આ માનનીય કોર્ટની રિટ મળ્યાની તારીખથી ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળામાં સાંભળવા અને તેનો નિર્ણય લેવા નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો;

ડી) અરજીના એડમિશન, સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ બાકી હોય ત્યાં સુધી, આપ નામદાર અહીંના સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ને ન્યાયના ઉદ્દેશ્યો પૂરા કરવા માટે તારીખ ૧૨/૦૨/૨૦૧૪ ના રોજ પ્રસ્તાવિત અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પર વિચાર કરવા માટે તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ની મીટિંગ ન બોલાવવા નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો;

વૈકલ્પિક રીતે;

આપ નામદાર એવી દિશા આપવા મહેરબાની કરશો કે અરજદાર વિરુદ્ધ અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પર વિચારણા કરવા માટે ગારીયાધાર તાલુકા પંચાયતની મીટિંગ બોલાવવાના કિસ્સામાં, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ દ્વારા

જે મત આપવામાં આવે તેને અલગથી સીલબંધ કવરમાં
રાખવામાં આવે અને જ્યાં સુધી આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા
આગળના આદેશો નોંધવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે
ખોલવામાં ન આવે;

ઈ) હકીકતો અને સંજોગોમાં જે અન્ય અને વધુ રાહત/ઓ
યોગ્ય જણાય તે કૃપા કરીને મંજૂર કરવામાં આવે. "

૩. અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પી. જે. કાનાબારને સાંભળવામાં
આવ્યા, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ.
માંગુકિયા, સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એચ. એસ.
મુનશા અને સામાવાળા નંબર ૧ તરફે વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લેડર શ્રી
કે. એલ. પંડ્યાને સાંભળવામાં આવ્યા.

૪. મેટર્સમાં સંકળાયેલા વિવાદ તરફ દોરી જતી હકીકતો એવી છે કે તારીખ
૨૯/૦૭/૨૦૧૩ ના રોજ, ગારીયાધાર તાલુકા પંચાયત (ટૂંકમાં 'પંચાયત') ની
૧૦મી સામાન્ય બોર્ડની મીટિંગ જે તારીખ ૧૩/૦૮/૨૦૧૩ ના રોજ ૧૪:૦૦
કલાકે યોજાવાની હતી, તેનું એજન્ડા જારી કરવામાં આવ્યું હતું. ગુજરાત પ્રદેશ
ભારતીય જનતા પાર્ટીના પ્રમુખ (ટૂંકમાં 'ભાજપ પ્રમુખ') શ્રી આર. સી. ફળદુએ
મેન્ડેટ જારી કર્યો હતો. તારીખ ૧૩/૦૮/૨૦૧૩ ના રોજ એટલે કે જે દિવસે
ઉપરોક્ત મીટિંગ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવી હતી, તે દિવસે સામાવાળા નંબર ૪

થી ૬ મીટિંગમાંથી ગેરહાજર રહ્યા હતા, જોકે સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા મેન્ડેટની બજવણી કરવામાં આવી હતી. તારીખ ૧૯/૦૮/૨૦૧૩ ના રોજ, પ્રમુખ અને ઉપપ્રમુખ વિરુદ્ધ અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પર વિચાર કરવા માટે તારીખ ૦૭/૦૯/૨૦૧૩ ના રોજ ૧૪:૦૦ કલાકે યોજાનારી ગારીયાધાર તાલુકા પંચાયતની ૧૧મી સામાન્ય બોર્ડની મીટિંગ માટેનું એજન્ડા જારી કરવામાં આવ્યું હતું અને ભાજપ પ્રમુખે, તારીખ ૦૨/૦૯/૨૦૧૩ ના રોજ, પંચાયતના તમામ આઠ સભ્યોને ઉક્ત મીટિંગમાં ફરજિયાત હાજર રહેવા અને અવિશ્વાસની દરખાસ્તની વિરુદ્ધમાં મતદાન કરવા માટે મેન્ડેટ જારી કર્યો હતો. પંચાયતના એક સભ્ય કીર્તિગીરી વાલમગીરી ગોસાઈએ સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ વિરુદ્ધ અલગથી વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપ્લિકેશન નંબર ૨૧, ૨૨ અને ૨૩, ધ ગુજરાત પ્રોવિઝન ફોર ડિસ્કવોલિફિકેશન ઓફ મેમ્બર્સ ઓફ લોકલ ઓથોરિટીઝ ફોર ડિક્લેક્શન એક્ટ, ૧૯૮૬ (ટૂંકમાં 'ડિક્લેક્શન એક્ટ') ની જોગવાઈઓ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી સમક્ષ રજૂ કરી હતી. તારીખ ૦૭/૦૯/૨૦૧૩ ના રોજ યોજાયેલી મીટિંગમાં વ્હિપ વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ એ, વ્હિપની બજવણી કરવામાં આવી હોવા છતાં, તેનું ઉદ્ધંધન કર્યું અને અવિશ્વાસની દરખાસ્તની તરફેણમાં મતદાન કર્યું. જોકે, ઉક્ત અવિશ્વાસની દરખાસ્ત ૨/૩ બહુમતીના અભાવે નિષ્ફળ ગઈ હતી. ફરીથી કીર્તિગીરી વાલમગીરી ગોસાઈએ સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ને ગેરલાયક ઠેરવવા માટે અહીંના સામાવાળા નંબર ૧ સમક્ષ અનુક્રમે એપ્લિકેશન નંબર ૮, ૯ અને ૧૦

રજૂ કરી હતી. ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી પેન્ડિંગ હોવા દરમિયાન, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ અને અન્ય સાત સભ્યોએ ફરીથી અહીંના અરજદારો વિરુદ્ધ સંયુક્ત અવિશ્વાસની દરખાસ્ત રજૂ કરી હતી. અરજદારોએ પંચાયતની મીટિંગ બોલાવવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કારણ કે સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ના આગ્રહથી તારીખ ૨૮/૦૧/૨૦૧૪ નો પ્રસ્તાવ પેન્ડિંગ હતો અને એ પણ કે ઉક્ત પ્રસ્તાવ ગુજરાત પંચાયત (કાર્યરીતિ) નિયમો, ૧૯૯૭ (ટૂંકમાં '૧૯૯૭ ના નિયમો') ના નિયમ ૨૦ ની જોગવાઈઓથી વિપરીત હતો. ફરીથી તારીખ ૧૨/૦૨/૨૦૧૪ ના રોજ, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ અને અન્ય લોકોએ, ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી પેન્ડિંગ હોવા છતાં, પંચાયતના પ્રમુખ અને ઉપપ્રમુખ એટલે કે હાલના અરજદારો વિરુદ્ધ અવિશ્વાસની દરખાસ્ત રજૂ કરી હતી. તારીખ ૨૬/૦૨/૨૦૧૪ ના રોજ, અરજદારોએ પંચાયતની મીટિંગ બોલાવવાનો ઇનકાર કર્યો અને સામાવાળા નંબર ૩ ને તે મુજબ જાણ કરી, જેના જવાબમાં, તારીખ ૦૪/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ, અરજદારોને સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પર વિચાર કરવા માટે તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ એક મીટિંગ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવી છે. સામાવાળા નંબર ૨ દ્વારા તારીખ ૧૨/૦૨/૨૦૧૪ ના ઉક્ત પ્રસ્તાવને સ્વીકારવાના નિર્ણય અને ત્યારબાદ તારીખ ૦૪/૦૩/૨૦૧૪ ના આક્ષેપિત પત્ર વ્યવહારના જારી થવાથી વ્યથિત થઈને અરજદારોએ હાલની અરજીઓ દાખલ કરી છે.

પ. શરૂઆતમાં એ નોંધવું યોગ્ય છે કે તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૪ ના આદેશ દ્વારા, આ કોર્ટે હાલની અરજીઓ દાખલ (એડમિટ) કરી હતી અને વચગાળાના આદેશ તરીકે એવું અવલોકન કર્યું હતું કે, 'તે દરમિયાન, જે મીટિંગ તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ નિયત કરવામાં આવી છે તે ચાલવા દેવી અને સામાવાળા નંબર ૪, ૫ અને ૬ ના મતો સીલબંધ કવરમાં રાખવામાં આવશે અને આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવતા વધુ આદેશો સુધી ખોલવામાં આવશે નહીં'.

૬. અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પી. જે. કાનાબારે રજૂઆત કરી છે કે પંચાયતના એક સભ્ય કીર્તિગીરી વાલમગીરી ગોસાઈએ સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ વિરુદ્ધ અનુક્રમે વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપિલિકેશન નંબર ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ ડિફેક્શન એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારી સમક્ષ તેમજ તેમને ગેરલાયક ઠેરવવા માટે સામાવાળા નંબર ૧ સમક્ષ ઉક્ત સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ વિરુદ્ધ વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપિલિકેશન નંબર ૮, ૯ અને ૧૦ રજૂ કરી છે, જેના જવાબમાં સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ એ ઉક્ત એપિલિકેશનોનો કોઈ જવાબ ફાઈલ કર્યો નથી અને કાર્યવાહી લંબાવવાના હેતુથી, તેઓએ મેટરમાં પ્રાથમિક વાંધાઓ રજૂ કર્યા છે, જેમાં અન્યથા કોઈ તથ્ય નથી અને સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ના આગ્રહથી કોઈ ને કોઈ બહાને ઉક્ત મેટર્સ મુલતવી રખાવી છે. અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે ત્યારબાદ રજૂઆત કરી કે સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ વિરુદ્ધ ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી પેન્ડિંગ હોવા છતાં, તેઓએ અરજદારો વિરુદ્ધ

ગેરલાયકાતની કાર્યવાહીમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે ફરી એકવાર તારીખ ૧૨/૦૨/૨૦૧૪ ની અવિશ્વાસની દરખાસ્ત રજૂ કરી અને તે સંજોગોમાં, અરજદારોએ પંચાયતની મીટિંગ બોલાવવાનો ઇનકાર કર્યો અને તેથી, તારીખ ૨૬/૦૨/૨૦૧૪ ના પત્ર વ્યવહાર દ્વારા, અરજદારોએ તાલુકા વિકાસ અધિકારી, ગારીયાધારને તે મુજબ જાણ કરી. સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ એ ત્યારબાદ તારીખ ૦૪/૦૩/૨૦૧૪ ના પત્ર વ્યવહાર દ્વારા જિલ્લા વિકાસ અધિકારી, ભાવનગર જિલ્લા પંચાયતનો સંપર્ક કર્યો અને અવિશ્વાસની દરખાસ્તના પ્રસ્તાવ પર વિચાર કરવા માટે તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ની પ્રશ્નાધીન મીટિંગ વિશે અરજદારોને જાણ કરવામાં આવી છે. અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે જિલ્લા વિકાસ અધિકારીના હાથે ઉક્ત તારીખ ૧૨/૦૨/૨૦૧૪ ના પ્રસ્તાવનો સ્વીકાર અને ત્યારબાદ તારીખ ૦૪/૦૩/૨૦૧૪ ના પત્ર વ્યવહારનું જારી થવું એ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ ગેરકાયદેસર, મનસ્વી અને અયોગ્ય, રાજકીય રીતે પ્રેરિત અને ડિફેક્શન એક્ટ અને નિયમોની જોગવાઈઓ તેમજ રાજેન્દ્ર સિંહ રાણા અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્વામી પ્રસાદ મૌર્ય અને અન્ય, (૨૦૦૭) ૪ SCC ૨૭૦ માં નોંધાયેલા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોથી વિપરીત છે. અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ વિરુદ્ધ ડિફેક્શન એક્ટ હેઠળની કાર્યવાહી તારીખ ૦૭/૦૮/૨૦૧૩ ના રોજ જેટલી જૂની શરૂ કરવામાં આવી છે, જેનો વહેલી તકે નિર્ણય લેવો જરૂરી છે અને

ઉપરોક્ત સંજોગોમાં સામાવાળા નંબર ૧ મેટર પર નિષ્ક્રિય બેસી રહ્યા હોવાથી, ૧૯૮૭ ના નિયમોના નિયમ ૮ ને અનુરૂપ મેટરની ઝડપી સુનાવણી માટેના નિર્દેશો સામાવાળા નંબર ૧ વિરુદ્ધ જારી કરવા જરૂરી છે. છેલ્લે, અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે જો અરજદારોને સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ના મતોના આધારે હોદ્દા પરથી દૂર કરવામાં આવે અને હોદ્દા પરથી દૂર કર્યા પછી, જો સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ને પણ ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી હેઠળ દૂર કરવામાં આવે, તો અરજદારોને હોદ્દા પરથી દૂર કરવાનો તેમનો ઉદ્દેશ્ય અને હેતુ ડિફેક્શન એક્ટના હેતુ અને ઉદ્દેશ્યોને પરાજિત કરીને પૂર્ણ થઈ જશે અને તેથી, તેઓએ હાલની અરજીઓ મંજૂર કરવા વિનંતી કરી.

૭. બીજી તરફ, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ. માંગુકિયાએ સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ દ્વારા ફાઈલ કરાયેલ તારીખ ૧૩/૦૩/૨૦૧૪ ના એફિડેવિટ-ઈન-રિપ્લાય તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોરતા રજૂઆત કરી છે કે, તેમાં જણાવ્યા મુજબ, અરજદારોએ ગેરલાયકાત માટે કોઈ અરજી ફાઈલ કરી ન હોવાથી, હાલની અરજીઓ તેમના આદેશથી જાળવી શકાય તેવી નથી અને તેથી, અરજદારોને આ અરજીઓ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી. તેઓએ એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે જે રાજકીય પક્ષના હાલના સામાવાળાઓ સભ્યો હતા તેમાં વિભાજન થયું છે અને તાલુકા પંચાયતના રાજકીય પક્ષના ૧/૩ થી વધુ સભ્યોએ અલગ જૂથ બનાવ્યું છે. તાલુકા પંચાયતમાં ૧૫ સભ્યો છે જેમાંથી ૦૮ સભ્યો ભારતીય જનતા પાર્ટીના સત્તાવાર ઉમેદવારો તરીકે ચૂંટાયા

હતા, જ્યારે ૦૭ ઉમેદવારો ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના સત્તાવાર રીતે ચૂંટાયા હતા. ૦૮ સભ્યોમાંથી, અહીંના ૦૩ સામાવાળાઓએ એક જૂથ બનાવ્યું છે અને તેમને પક્ષ છોડવાની ફરજ પડી હતી અને તેથી, ત્યાં એક વિભાજન છે જે હાલના સામાવાળાઓને ગેરલાયકાતથી રક્ષણ આપે છે અને તેથી, રાજેન્દ્ર સિંહ રાણા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને લાગુ કરી શકાય નહીં. સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે એવી પણ રજૂઆત કરી છે કે જિલ્લા વિકાસ અધિકારી દ્વારા તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૩ ના રોજ મીટિંગ બોલાવવા માટે જારી કરાયેલ નોટિસ ગેરકાયદેસર નથી અને તે મુજબ, અરજીઓ રદ થવાને પાત્ર છે. તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્પીકર, હરિયાણા વિધાનસભા વિરુદ્ધ કુલદીપ બિશ્નોઈ અને અન્ય, AIR ૨૦૧૩ SC ૧૨૦ માં આપવામાં આવેલ નિર્ણય અને આ કોર્ટના ચમનભાઈ મગનભાઈ વિંઝુલા અને અન્ય વિરુદ્ધ ડી. એચ. બ્રહ્મભટ્ટ, આઈએએસ નિયુક્ત સત્તાધિકારી અને સચિવ અને અન્ય, ૨૦૧૩ (૩) GLH ૨૨૧ ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે.

૮. સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એચ. એસ. મુનશાએ સામાવાળા નંબર ૩ એટલે કે તાલુકા વિકાસ અધિકારી, ગારીયાધાર તાલુકા પંચાયત વતી ફાઈલ કરાયેલ તારીખ ૧૩/૦૬/૨૦૧૪ ના એફિડેવિટ-ઈન-રિપ્લાય તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું છે અને રજૂઆત કરી છે કે ઉક્ત અધિકારી દ્વારા

શપથ પર કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના પ્રકાશમાં, હાલની અરજીઓ શરૂઆતમાં જ ફગાવી દેવાને પાત્ર છે.

૯. મેં પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત હરીફ રજૂઆતો પર વિચાર કર્યો છે.

૯.૧ ઉપરોક્ત મુજબ, તારીખ ૧૦/૦૩/૨૦૧૪ ના આદેશ દ્વારા નોટિસ જારી કર્યા પછી, આ કોર્ટે તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ હાલની અરજીઓ એડમિટ કરવાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો. તે સાથે જ, કોર્ટે ઉક્ત આદેશ દ્વારા સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ દ્વારા ફાઇલ કરાયેલ એફિડેવિટ-ઇન-રિપ્લાય રેકૉર્ડ પર લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને વધુમાં આદેશ આપ્યો હતો કે, ઉપરોક્ત મુજબ, તે દરમિયાન, જે મીટિંગ તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ નિયત કરવામાં આવી છે તે ચાલવા દેવી અને સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ના મતો સીલબંધ કવરમાં રાખવામાં આવશે અને આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવતા વધુ આદેશો સુધી ખોલવામાં આવશે નહીં.

૯.૨ પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર વિચાર કરતા પહેલા, આ કોર્ટ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૪૧૧૯/૨૦૧૪ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૮/૦૩/૨૦૧૪ નો આદેશ જોવો જરૂરી છે, જે ઉક્ત પંચાયતના સભ્ય કીર્તિંગીરી વાલમગીરી ગોસાઈ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે. તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૧. અરજીની નકલ સામાવાળા નંબર ૨ થી ૪ ના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ. માંગુકિયાને બજાવવામાં આવી છે. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સની સંમતિથી, મેટરને અંતિમ સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે.

૨. રૂલ. વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લેડર શ્રી રાકેશ પટેલ સામાવાળા નંબર ૧ વતી રૂલની નોટિસની બજાવણી સ્વીકારે છે અને વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી બી. એમ. માંગુકિયા સામાવાળા નંબર ૨ થી ૪ વતી રૂલની નોટિસની બજાવણી સ્વીકારે છે.

૩. હાલની અરજી દ્વારા, અરજદારે નીચે મુજબની પ્રાર્થના કરી છે:

"[એ] આપ નામદાર આ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન દાખલ કરવા મહેરબાની કરશો;

[બી] આપ નામદાર વધુમાં મેન્ડમસની રિટ અથવા મેન્ડમસના પ્રકારની અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને સામાવાળા નંબર ૧ ને ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી એટલે કે વર્ષ ૨૦૧૩ ની

એપિલિકેશન નંબર ૮, ૯ અને ૧૦ અને ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ ને ન્યાયના ઉદ્દેશ્યો પૂરા કરવા માટે શક્ય તેટલી ઝડપથી અને આ માનનીય કોર્ટની રિટ મળ્યાની તારીખથી ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળામાં સાંભળવા અને તેનો નિર્ણય લેવા નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરશો;

[સી] હકીકતો અને સંજોગોમાં જે અન્ય અને વધુ રાહત/ઓ યોગ્ય જણાય તે મંજૂર કરવામાં આવે."

જ. અરજદાર તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પી. જે. કાનાબાર રજૂઆત કરશે કે ધ ગુજરાત પ્રોવિઝન ફોર ડિસ્કવોલિફિકેશન ઓફ મેમ્બર્સ ઓફ લોકલ ઓથોરિટીઝ ફોર ડિક્લેક્શન એક્ટ, ૧૯૮૬ અને ૧૯૮૭ ના નિયમો હેઠળ, સત્તાધિકારીએ ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી એટલે કે વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપિલિકેશન નંબર ૮, ૯ અને ૧૦ અને ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ નો શક્ય તેટલી ઝડપથી નિર્ણય લેવાનો હોય છે. કાર્યવાહી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૩ થી સત્તાધિકારી સમક્ષ પેન્ડિંગ હોવાથી અને તેથી, સત્તાધિકારીને શક્ય તેટલી ઝડપથી કાર્યવાહીનો નિર્ણય લેવા નિર્દેશ આપવામાં આવે.

૫. ઉપરોક્ત પાસાઓને ધ્યાનમાં લેતા, નીચે મુજબનો આદેશ ન્યાયના ઉદ્દેશ્યોને પૂરો કરશે:

[એ] સામાવાળા નંબર ૧ ને આથી ગારીયાધાર તાલુકા પંચાયત સંબંધિત તમામ કાર્યવાહીનો આ આદેશ મળ્યાની તારીખથી ત્રણ મહિના પછી નહીં તે રીતે શક્ય તેટલી ઝડપથી નિર્ણય લેવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૬. સંસદની ચૂંટણી તારીખ ૩૦.૦૪.૨૦૧૪ ના રોજ યોજાવાની હોવાથી અને પરિણામ તારીખ ૧૬.૦૫.૨૦૧૪ ના રોજ જાહેર થવાની શક્યતા હોવાથી, સત્તાધિકારીને થોડો વધુ સમય આપવામાં આવે છે.

૭. ઉપરોક્ત નિર્દેશના પ્રકાશમાં, હાલની અરજીનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. રૂલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે. ડાયરેક્ટ સર્વિસની પરવાનગી છે."

૯.૩ એ બાબત વિવાદમાં નથી કે ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી એટલે કે વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપ્લિકેશન નંબર ૮, ૯ અને ૧૦ અને ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ નિયુક્ત અધિકારી / સક્ષમ સત્તાધિકારી એટલે કે સામાવાળા નંબર ૧ સમક્ષ પેઝિંગ છે. આ સંજોગોમાં, હાલની અરજીઓમાં જે મુખ્ય પ્રશ્નોનો નિર્ણય લેવાનો છે તે છે: i) શું આ કોર્ટ, તેના રિટ અધિકારક્ષેત્રમાં, નિયુક્ત અધિકારી / સક્ષમ સત્તાધિકારી

સમક્ષ પેઝિંગ ગેરલાયકાતની કાર્યવાહીમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે અને અરજીઓના પેરા ૧૨(સી) માં માંગ્યા મુજબનો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરી શકે છે? અને ii) શું આ કોર્ટ સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ને ગેરલાયકાતની કાર્યવાહી પેઝિંગ હોય તે દરમિયાન અહીંના અરજદારો વિરુદ્ધ તારીખ ૧૨/૦૨/૨૦૧૪ ના પત્ર દ્વારા પ્રસ્તાવિત અવિશ્વાસની દરખાસ્ત રજૂ કરતા રોકી શકે છે?

૯.૪ ઉપરોક્ત મુદ્દાઓ પર વિચાર કરતા પહેલા, જે કેસ લો પર પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તે જોવો જરૂરી છે. અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે રાજેન્દ્ર સિંહ રાણા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલ નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને તેના પેરા ૩૪ પર, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૩૪. અમે જોઈએ છીએ તેમ, ગેરલાયકાતનું કૃત્ય ત્યારે બને છે જ્યારે કોઈ સભ્ય સ્પેરછાએ કોઈ રાજકીય પક્ષનું સભ્યપદ છોડી દે છે અથવા તેને જારી કરાયેલા વિહપના ઉલ્લંઘન સમયે. તેથી, દસમી અનુસૂચિના ફક્ત ૨ ના સંદર્ભમાં ગેરલાયકાત જે કૃત્ય બનાવે છે તે સભ્યપદ છોડવાનું અથવા વિહપનું ઉલ્લંઘન કરવાનું કૃત્ય છે. એ હકીકત કે સ્પેરછાએ સભ્યપદ છોડવાના કિસ્સામાં સ્પીકર દ્વારા પછીના સમયે તે સંબંધમાં નિર્ણય લેવામાં આવી

શકે છે, તે લેજિસ્લેટર દ્વારા કરવામાં આવેલ ગેરલાયકાતના કૃત્યને મોકૂફ રાખી શકતું નથી અને રાખતું નથી. એ જ રીતે, એ હકીકત કે પક્ષ ૧૫ દિવસની અંદર વિહપના ઉદ્ધંધનને માફ કરી શકે છે અથવા સ્પીકર તે પછી જ તે કિસ્સાઓમાં નિર્ણય લે છે, તે ગેરલાયકાતના સમયને વિહપના ઉદ્ધંધનના સમય સિવાય અન્ય કશા તરીકે પણ સ્થાપિત કરી શકતું નથી. તેથી બંધારણના બાવનમા સુધારા દ્વારા પ્રાપ્ત કરવા માટે માંગવામાં આવેલા ઉદ્દેશ્યની પૃષ્ઠભૂમિમાં અને દસમી અનુસૂચિના અન્ય ફકરાઓના સંદર્ભમાં, દસમી અનુસૂચિના ફકરા ૨ ની સાચી સમજણ પર, જે સ્થિતિ ઉભી થાય છે તે એ છે કે સ્પીકરે ગેરલાયકાતના પ્રશ્નનો નિર્ણય તે તારીખના સંદર્ભમાં લેવો પડશે જે તારીખે સભ્ય સ્વેચ્છાએ તેનું સભ્યપદ છોડી દે છે અથવા વિહપનું ઉદ્ધંધન કરે છે. તે ખરેખર એક એક્સ પોસ્ટ ફેક્ટો નિર્ણય છે. એ હકીકત કે ફકરા ૬ ના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન પરનો નિર્ણય સ્પીકર અથવા અધ્યક્ષ દ્વારા લેવાનો હોય છે, તે એવા નિષ્કર્ષ પર દોરી શકતું નથી કે પ્રશ્નનો નિર્ણય ફક્ત સ્પીકરના નિર્ણયની તારીખના સંદર્ભમાં લેવો પડશે. તે પ્રકારનું અર્થઘટન

ગેરલાયકાતને અનિશ્ચિત સમય અને નિર્ણય લેનારા સત્તાધિકારીની ઈચ્છાઓ પર છોડી દેશે. તે કાયદો ઘડવાના મૂળ ઉદ્દેશ્યને પરાજિત કરશે. શક્ય હોય ત્યાં સુધી આવા અર્થઘટનથી બચવું જોઈએ. તેથી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે એ દલીલ કે ફક્ત સ્વીકરના નિર્ણય પર જ ગેરલાયકાત થાય છે, તે સ્વીકારી શકાય નહીં. આનો અર્થ એ થશે કે જેને વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયાધીશે સ્નોબોલિંગ અસર કહી છે, તેને પણ અવગણવી પડશે અને પ્રશ્નનો નિર્ણય તે તારીખના સંદર્ભમાં લેવો પડશે જે તારીખે લેજિસ્લેચર પક્ષનું સભ્યપદ સ્વેચ્છાએ છોડી દેવામાં આવ્યું હોવાનો આક્ષેપ છે."

૯.૫ અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં શ્રી કિહોટા હોલોહોન વિરુદ્ધ ઝાચિલ્હુ અને અન્ય, AIR ૧૯૯૩ SC ૪૧૨ માં નોંધાયેલા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને તેના પેરા ૪૨ પર, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૪૨. પરિણામે, અમે દલીલો ઈ અને એફ પર માનીએ છીએ:

કે દસમી અનુસૂચિ, ગેરલાયકાત માટે વધારાની ગ્રાન્ટ અને વિવાદિત ગેરલાયકાતના ન્યાયિક નિર્ણયની જોગવાઈ કરવામાં, બિન-ન્યાયિક બંધારણીય ક્ષેત્ર બનાવવાનો પ્રયાસ કરતી નથી. સ્પીકર અથવા અધ્યક્ષમાં નિહિત આવા વિવાદોને ઉકેલવાની સત્તા એ ન્યાયિક સત્તા છે.

કે દસમી અનુસૂચિનો ફકરો ૬(૧), સ્પીકર્સ/અધ્યક્ષોના નિર્ણયને અંતિમતા આપવા માંગે છે તે હદ સુધી માન્ય છે. પરંતુ ફકરા ૬(૧) માં સમાવિષ્ટ વૈધાનિક અંતિમતાની વિભાવના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬, ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની ન્યાયિક સમીક્ષાને ત્યાં સુધી ઓછી કરતી નથી અથવા રદ કરતી નથી જ્યાં સુધી બંધારણીય આદેશોના ઉલ્લંઘન, બદલ્લિશાદો (માલા ફાઈલ), કુદરતી ન્યાયના નિયમોનું પાલન ન કરવું અને વિકૃતિ પર આધારિત નબળાઈઓનો સંબંધ છે.

કે દસમી અનુસૂચિમાં ફકરા ૬(૨) માં માની લેવાની (ડીમિંગ) જોગવાઈ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૨૨(૧) અને ૨૧૨(૧) જેવી જ ઈમ્યુનિટી આકર્ષિત કરે છે જે કેશવ સિંહના કેસ *Spl. Ref. No. ૧, [૧૯૬૫] ૧ SCR*

૪૧૩ માં સમજાવવામાં આવી છે, જે કાર્યવાહીની માન્યતાને માત્ર પ્રક્રિયાની અનિયમિતતાઓથી સુરક્ષિત કરે છે. ડીમિંગ જોગવાઈ, "સંસદમાં કાર્યવાહી માનવામાં આવશે" અથવા "રાજ્યના વિધાનમંડળમાં કાર્યવાહી" શબ્દોને ધ્યાનમાં રાખીને, તે મુજબ કલ્પનાના વ્યાપને મર્યાદિત કરે છે. સ્પીકર/અધ્યક્ષ જ્યારે દસમી અનુસૂચિ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે અને કાર્યો બજાવે છે ત્યારે તેઓ દસમી અનુસૂચિ હેઠળના અધિકારો અને જવાબદારીઓનો નિર્ણય લેતી ટ્રિબ્યુનલ તરીકે કાર્ય કરે છે અને તે ક્ષમતામાં તેમના નિર્ણયો ન્યાયિક સમીક્ષાને પાત્ર છે.

જોકે, દસમી અનુસૂચિમાં બંધારણીય અનુસૂચિને ધ્યાનમાં રાખીને, ન્યાયિક સમીક્ષાએ સ્પીકર્સ/અધ્યક્ષ દ્વારા નિર્ણય લેવા પહેલાના કોઈપણ તબક્કાને આવરી લેવો જોઈએ નહીં. બંધારણીય ઉદ્દેશ્ય અને ન્યાયિક સત્તાના ભંડારની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, કોઈ પણ કિંવ ટાઈમ્લેટ એક્શન્સ અનુમતિપાત્ર નથી, કોઈપણ વચગાળાના હસ્તક્ષેપ માટેનો એકમાત્ર અપવાદ વચગાળાની ગેરલાયકાત અથવા સસ્પેન્શનના કિસ્સાઓ

છે જે ગંભીર, તાત્કાલિક અને અપરિવર્તનીય અસરો અને
પરિણામ લાવી શકે છે."

૯.૬ અરજદારો તરફે વિજ્ઞાન એડવોકેટે ત્યારબાદ ચમનભાઈ મગનભાઈ વિંઝુલા
(ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલ નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને તેના
પેરા ૨૩ પર. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિજ્ઞાન
એડવોકેટે પણ એ જ નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને પેરા ૨૧ અને
૨૨ પર. ઉક્ત ફકરાઓ એટલે કે પેરા ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૨૧. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં જાહેર કરાયેલા સિદ્ધાંતો પરથી
એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ગેરલાયકાતના પ્રશ્ન પર નિયુક્ત
અધિકારીનો નિર્ણય એ એક્સ પોસ્ટ ફેક્ટો નિર્ણય છે અને
ગેરલાયકાત તે તારીખથી લાગુ થશે જ્યારે આવી
ગેરલાયકાત થઈ હતી એટલે કે જે તારીખે તેઓએ
સ્વેચ્છાએ કોંગ્રેસ પક્ષનું સભ્યપદ છોડી દીધું હતું
અને/અથવા જે તારીખે તેઓએ કોંગ્રેસ પક્ષ દ્વારા અથવા
તેના વતી અધિકૃત કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા સત્તાધિકારી
દ્વારા આ સંબંધમાં જારી કરાયેલ કોઈપણ નિર્દેશની
વિરુદ્ધ કોર્પોરેશનની કોઈપણ મીટિંગમાં મતદાન કર્યું હતું
અથવા મતદાનથી દૂર રહ્યા હતા.

૨૨. નિષ્કર્ષમાં, ગુજરાત પ્રોવિઝન ફોર ડિસ્કવોલિફિકેશન ઓફ મેમ્બર્સ ઓફ લોકલ ઓથોરિટીઝ ફોર ડિક્લેક્શન એક્ટ, ૧૯૮૬ ની કલમ ૬ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે નિયુક્ત અધિકારી પાસે જે વ્યક્તિ વિરુદ્ધ ઉક્ત એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળની કાર્યવાહી તેમની સમક્ષ પેન્ડિંગ છે, તેમને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કાઉન્સિલર, પંચાયતના સભ્ય અથવા મ્યુનિસિપાલિટીના કાઉન્સિલર તરીકે કાર્ય કરતા રોકવા માટે કોઈ વચગાળાની રાહત આપવાની કોઈ સત્તા નથી. જોકે, ગેરલાયકાતના પ્રશ્ન પર નિયુક્ત અધિકારીનો નિર્ણય એ એક્સ પોસ્ટ ફેક્ટો નિર્ણય છે અને ગેરલાયકાત તે તારીખથી લાગુ થશે જ્યારે આવી ગેરલાયકાત થઈ હતી એટલે કે જે તારીખે આવી વ્યક્તિ સ્વેચ્છાએ તે જે રાજકીય પક્ષનો સભ્ય છે તેનું સભ્યપદ છોડી દે છે અને/અથવા જે તારીખે તેણે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, પંચાયત અથવા મ્યુનિસિપાલિટીની કોઈપણ મીટિંગમાં તે જે રાજકીય પક્ષનો સભ્ય છે તેના દ્વારા અથવા તેના વતી અધિકૃત કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા સત્તાધિકારી દ્વારા આ સંબંધમાં

જારી કરાયેલ કોઈપણ નિર્દેશની વિરુદ્ધ મતદાન કર્યું હતું અથવા મતદાનથી દૂર રહ્યો હતો.

૨૩. પરિણામે, અરજીઓ નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે. અહીં જણાવેલ કારણોસર, આ કોર્ટનો અભિપ્રાય છે કે એક્ટની કલમ ૬ હેઠળની અરજી પેનિંગ હોય તે દરમિયાન વચગાળાના મનાઈ હુકમ આપવાની નિયુક્ત અધિકારી પાસે કોઈ અંતર્ગત સત્તા નથી. જોકે, અરજદારોએ સ્ટેનિંગ કમિટીના સભ્યોની ચૂંટણી પહેલાના તબક્કે આ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હોવાથી, રાજેન્દ્ર સિંહ રાણા વિરુદ્ધ સ્વામી પ્રસાદ મૌર્ય, (૨૦૦૭) ૪ SCC ૨૭૦ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાના પ્રકાશમાં, જો કાર્યવાહીના અંતે નિયુક્ત અધિકારી એવા નિષ્કર્ષ પર આવે છે કે બીજા સામાવાળાઓ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ ગેરલાયક ઠરે છે, તો ગેરલાયકાત તે તારીખથી લાગુ થશે જ્યારે ગેરલાયકાતનું કૃત્ય બન્યું હતું એટલે કે, જે તારીખે બીજા સામાવાળાઓએ સ્વેચ્છાએ ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસનું તેમનું સભ્યપદ છોડી દીધું હતું અથવા તેમને જારી કરાયેલા વિહપના ઉલ્લંઘન સમયે. તે મુજબ, તારીખ ૧૭મી

એપ્રિલ, ૨૦૧૩ ના રોજ યોજાયેલી સ્ટેન્ડિંગ કમિટીના છ સભ્યોની ચૂંટણીના પરિણામો નિયુક્ત સત્તાધિકારી સમક્ષ એક્ટની કલમ ૬ હેઠળની કાર્યવાહીના અંતિમ પરિણામને આધીન રહેશે. નિયમોનો નિયમ ૮ આદેશ આપે છે કે નિયુક્ત અધિકારીએ પ્રશ્નનો નિર્ણય શક્ય તેટલી ઝડપથી લેવો પડશે અને નિયમ ૬ હેઠળ અરજી કરવામાં આવે તે તારીખથી બે મહિનાની અંદર ગેરલાયકાતના વિષયનો નિર્ણય લેવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવશે. હાલના કેસની હકીકતોમાં, એવું જણાય છે કે એક્ટની કલમ ૬ હેઠળની અરજી તારીખ ૧૨મી માર્ચ, ૨૦૧૩ ના રોજ કરવામાં આવી છે, તેથી આજની તારીખે, બે મહિનાનો સમયગાળો હજી પૂરો થયો નથી. જોકે, અરજીઓના મેમોરેન્ડમમાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતો અને કોર્ટના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવેલી હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, એવું જણાય છે કે નિયુક્ત અધિકારી અત્યંત ધીમી રીતે આગળ વધી રહ્યા છે અને બીજા સામાવાળાઓ વતી કરવામાં આવેલી વિનંતી પર મેટર સમયાંતરે મુલતવી રાખવામાં આવી રહી છે. સંજોગોમાં, ઈક્વિટી સંતુલિત કરવાના હેતુથી, નિયુક્ત અધિકારીએ વધુ સમય બગાડ્યા વિના શક્ય

તેટલી ઝડપથી નિયમોના નિયમ ૬ હેઠળની અરજીનો નિર્ણય લેવો પડશે. એવું જણાય છે કે આજદિન સુધી બીજા સામાવાળાઓએ નિયમોના નિયમ ૬ હેઠળની અરજીઓનો તેમનો જવાબ ફાઇલ કર્યો નથી. જો બીજા સામાવાળાઓ તેમનો જવાબ ફાઇલ કરવા ઈચ્છતા હોય, તો તેઓએ આજથી સાત દિવસના સમયગાળામાં તે કરવાનું રહેશે, જે કરવામાં નિષ્ફળ જશે તો તેઓ જવાબ ફાઇલ કરવાનો તેમનો અધિકાર ગુમાવશે. નિયુક્ત અધિકારીએ ત્યારબાદ નિયમોના નિયમ ૭ હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા મુજબ શક્ય તેટલી ઝડપથી અને આ જજમેન્ટના ઓપરેટિવ ભાગની નકલ મળ્યાની તારીખથી ત્રણ અઠવાડિયાના સમયગાળા પછી નહીં તે રીતે તેને સંદર્ભિત પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવા માટે આગળ વધવું પડશે."

૯.૭ સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ સ્પીકર, હરિયાણા વિધાનસભા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલ નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, ખાસ કરીને તેની હેડ નોટ 'બી' પર, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

"(બી) ભારતના બંધારણ, અનુચ્છેદ ૧૯૧, ૨૨૬, ૨૨૭, અનુસૂચિ ૧૦, ફક્કરા ૪, ૬ - પક્ષપલટાના આધારે ધારાસભ્યની ગેરલાયકાત - તેના માટેની અરજી,

સ્પીકર સમક્ષ નિર્ણય માટે પેન્ડિંગ – હાઈકોર્ટ આવા તબક્કે ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાના ઉપયોગમાં વચગાળાનો આદેશ પસાર કરી શકે નહીં – સ્પીકર દ્વારા ગેરલાયકાતની અરજી પર નિર્ણય લેવાય તે પહેલા સંબંધિત ધારાસભ્યોને રાજ્યના વિધાનમંડળના સભ્યો તરીકે અસરકારક રીતે કાર્ય કરતા રોકતો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો – તે રદ થવાને પાત્ર છે. સિવિલ પી. સી. ના ઓર્ડર જ્ઞ ૩૧ રૂલ ૩૩ હેઠળની સત્તાઓના ઉપયોગમાં પણ આવો આદેશ પસાર કરી શકાય નહીં."

૧૦. મેં ઉપરોક્ત નિર્ણયો કાળજીપૂર્વક વાંચ્યા છે જેના પર પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. અહીં એ નોંધવું યોગ્ય છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે, સ્પીકર, હરિયાણા વિધાનસભા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલ નિર્ણયમાં શ્રી કિહોટા હોલોહોન (ઉપરોક્ત) તેમજ રાજેન્દ્ર સિંહ રાણા (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયો પર પણ વિચાર કર્યો છે અને તેમાં સંકળાયેલા મુદ્દાનો નિર્ણય લીધો છે. જ્યાં સુધી સ્પીકર, હરિયાણા વિધાનસભા (ઉપરોક્ત) ના કેસનો સંબંધ છે, હકીકતો એવી છે કે હરિયાણા વિધાનસભાના સ્પીકર તેમજ અન્ય પાંચ ધારાસભ્યોએ પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ દ્વારા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૩૬૬/૨૦૧૧ માં આપવામાં આવેલા નિર્ણયને પડકાર્યો હતો જેના

દ્વારા ડિવિઝન બેન્ચે ઉક્ત ધારાસભ્યો વિરુદ્ધ દાખલ કરાયેલ ગેરલાયકાતની અરજીઓનો સ્પીકર દ્વારા નિર્ણય લેવાય તે પહેલા તેમને હરિયાણા વિધાનસભાના સભ્યો તરીકે તેમના કાર્યો બજાવતા રોક્યા હતા. પેરા ૫ તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોરતા, અહીંના સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ તરફે વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૫(એ) થી ૫(ઈ) દ્વારા કાયદાના મહત્વના પ્રશ્નો ઉભા કર્યા છે. તેઓએ તેના પેરા ૫(એ) થી ૫(સી) પર આધાર રાખ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:

"(એ) શું હાઈકોર્ટ પાસે બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની તેની સત્તાઓના ઉપયોગમાં, ગૃહના સભ્ય સામે આવી ગેરલાયકાતની અરજી ભારતના બંધારણની દસમી અનુસૂચિ સાથે વંચાતા અનુચ્છેદ ૧૯૧ હેઠળ રાજ્ય વિધાનસભાના સ્પીકર સમક્ષ પેઝિંડિંગ હોય ત્યારે તેને વચગાળાના પ્રકારના નિર્દેશો જારી કરવાનું અધિકારક્ષેત્ર છે?

(બી) શું તેની ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તાઓના ઉપયોગમાં પણ, હાઈકોર્ટ, બંધારણીય સત્તાધિકારી તરીકે, રાજ્ય વિધાનસભાના સ્પીકરને, જે પોતે એક બંધારણીય સત્તાધિકારી છે, ચોક્કસ સમયની અંદર ગેરલાયકાતની

અરજીનો નિકાલ કરવા માટે ફરજિયાત નિર્દેશો જારી કરી શકે છે?

(સી) શું હાઈકોર્ટ, તેના રિટ અધિકારક્ષેત્રમાં, સ્પીકર સમક્ષ પેઝિંગ ગેરલાયકાતની કાર્યવાહીમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે અને રાજ્ય વિધાનસભાના સભ્યને અસ્થાયી રૂપે ગેરલાયક ઠેરવતો આદેશ પસાર કરી શકે છે, રાજા સાબ ફેક્ટરી વિરુદ્ધ વી. શાંતરાજ અને અન્ય [(૧૯૬૫(૨) SCR ૮૦૦: (AIR ૧૯૬૫ SC ૧૪૪૯)] અને એલ. ચંદ્ર કુમાર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા [(૧૯૯૭) ૩ SCC ૨૬૧: (AIR ૧૯૯૭ SC ૧૧૨૫: ૧૯૯૭ AIR SCW ૧૩૪૫)] માં આ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદો તેની વિરુદ્ધ હોવા છતાં?

(ડી) XXX

(ઈ) XXX"

૧૦.૧ ઉક્ત નિર્ણયના ઓપરેટિવ ભાગનો ઉલ્લેખ કરતા, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૪૮ માં સ્પષ્ટપણે ઠરાવ્યું છે કે હાઈકોર્ટ પાસે આવો આદેશ પસાર કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી, જે સ્પીકરના ક્ષેત્રમાં હતું. હાઈકોર્ટે એવું અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કર્યું જે તેની પાસે વચગાળાનો આદેશ આપવામાં ક્યારેય

નહોતું જેની અસર પ્રશ્નાધીન પાંચ ધારાસભ્યોને હરિયાણા વિધાનસભાના સભ્યો તરીકે અસરકારક રીતે કાર્ય કરતા રોકવાની હતી અને તે મુજબ, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા સ્પીકરને આપવામાં આવેલા નિર્દેશો, જે ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા સમર્થિત હતા, તે હદ સુધી માન્ય રાખવામાં આવ્યા કે જેણે સ્પીકરને પાંચ ધારાસભ્યોની ગેરલાયકાત માટેની અરજીઓનો ચાર મહિનાના સમયગાળામાં નિર્ણય લેવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. વધુમાં, પાંચ ધારાસભ્યોને હરિયાણા વિધાનસભાના સભ્યો તરીકે અસરકારક રીતે કાર્ય કરતા ગેરલાયક ઠેરવતા આદેશના બાકીના ભાગને બાજુ પર મૂકવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત પાંચ ધારાસભ્યો તેથી બંધારણની દસમી અનુસૂચિના ફક્ત ૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલ ગેરલાયકાતની અરજીઓમાં સ્પીકર દ્વારા જે અંતિમ નિર્ણય આપવામાં આવે તેને આધીન રહીને, કોઈપણ પ્રતિબંધ વિના હરિયાણા વિધાનસભાના સભ્યો તરીકે સંપૂર્ણ રીતે કાર્ય કરવા માટે હકદાર ઠર્યા હતા. વધુમાં, એવું જણાય છે કે સ્પીકરને પાંચ ધારાસભ્યોની ગેરલાયકાત માટેની પેનિંગ અરજીઓનો ઉક્ત આદેશના પત્ર વ્યવહારની તારીખથી ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં નિકાલ કરવા માટે પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.

૧૧. હાલના કેસનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, હકીકત એ છે કે હાલની અરજીઓ એડમિટ કરતી વખતે, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ને, તે રીતે, તેમની વિરુદ્ધ વચગાળાનો આદેશ પસાર કરીને રોકવામાં આવ્યા નથી પરંતુ, ઉપરોક્ત મુજબ, આ કોર્ટે તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ની મીટિંગ યોજવા માટે નિર્દેશ આપ્યો છે

અને પરવાનગી આપી છે જેમાં વધુ નિર્દેશ છે કે સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ ના મતો સીલબંધ કવરમાં રાખવામાં આવશે અને આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવતા વધુ આદેશો સુધી ખોલવામાં આવશે નહીં. આમ, સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ એ, તે રીતે, તેમના અધિકારોનો ઉપયોગ કર્યો છે પરંતુ હકીકત એ રહે છે કે તારીખ ૨૮/૦૩/૨૦૧૪ નો આદેશ, જે આ કોર્ટ દ્વારા અલગ કાર્યવાહીમાં એટલે કે કીર્તિગીરી વાલમગીરી ગોસાઈ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૪૧૧૯/૨૦૧૪ માં પસાર કરવામાં આવ્યો છે, તે એ જ અરજીઓ એટલે કે વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપિલિકેશન નંબર ૮, ૯, ૧૦ અને ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ અંગે પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને એવું જણાય છે કે તેનો અક્ષરશઃ અમલ કરવામાં આવ્યો નથી.

૧૨. ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં લેતા, જ્યારે કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે સ્પીકર, હરિયાણા વિધાનસભા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો, જેના પર સામાવાળાઓના વિદ્વાન એડવોકેટે આધાર રાખ્યો છે, તે હાલના કેસમાં લાગુ પડે છે, હાલની અરજીઓ આંશિક રીતે મંજૂર થવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ, તે નીચે મુજબના નિર્દેશો અને અવલોકનો સાથે આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે:

i) નિયુક્ત અધિકારી / સક્ષમ સત્તાધિકારીએ નિયમોના

નિયમ ૬ હેઠળ વર્ષ ૨૦૧૩ ની એપિલિકેશન નંબર ૮, ૯

અને ૧૦, અને ૨૧, ૨૨ અને ૨૩ નો વધુ સમય

બગાડ્યા વિના, શક્ય તેટલી ઝડપથી નિર્ણય લેવો પડશે. નિયુક્ત અધિકારી / સક્ષમ સત્તાધિકારીએ, તેથી, નિયમ ૭ હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા મુજબ શક્ય તેટલી ઝડપથી પરંતુ આ જજમેન્ટની નકલ મળ્યાની તારીખથી ત્રણ અઠવાડિયા પછી નહીં તે રીતે તેમને સંદર્ભિત પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવા માટે આગળ વધવું પડશે.

ii) પ્રથમ દ્રષ્ટિએ, એવું જણાય છે કે સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬ એ ઉક્ત કાર્યવાહીમાં તેમના જવાબ ફાઇલ કર્યા નથી. તેથી, જો સામાવાળા નંબર ૪ થી ૬, ખરેખર, તે ફાઇલ કરવા ઈચ્છતા હોય, તો તેઓ આજથી સાત દિવસના સમયગાળામાં તે કરી શકે છે, જે કરવામાં નિષ્ફળ જશે તો, તેઓ જવાબ ફાઇલ કરવાનો તેમનો અધિકાર ગુમાવશે.

iii) એવી સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે નિયુક્ત અધિકારી / સક્ષમ સત્તાધિકારી આ કોર્ટ સમક્ષ યોગ્ય અરજી ફાઇલ કરીને સંજોગોમાં જરૂરી હોય તે રીતે સમય મર્યાદા લંબાવવા માટે સ્વતંત્ર છે.

iv) વધુમાં એવી સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે ગેરલાયકાતની કાર્યવાહીમાં નિયુક્ત અધિકારી / સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા લેવામાં આવતા અંતિમ નિર્ણયને આધીન રહીને, તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ની મીટિંગમાં અનામત રાખવામાં આવેલ સીલબંધ કવર ખોલવામાં આવશે અને ગેરલાયકાતની કાર્યવાહીનું પરિણામ તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૪ ની ઉક્ત મીટિંગની બાકીની કાર્યવાહીને સંચાલિત કરશે.

૧૨.૧ રૂલ ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના ઉપરોક્ત હદ સુધી એન્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે.

[જી. બી. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ]

વિશેષ હુકમ:

૧. ઉચ્ચારણ પછી, અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી કાનાબારે હાલના જજમેન્ટના અમલ પર ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે સ્ટે આપવા વિનંતી કરી હતી, જેના સામે શ્રી બી. એમ. માંગુકિયાએ સ્પીકર, હરિયાણા વિધાનસભા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલ નિર્ણય તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોરતા વાંધો ઉઠાવ્યો હતો.

૨. હકીકતો અને સંજોગોમાં અને ઉપરોક્ત જજમેન્ટને ધ્યાનમાં લેતા, અરજદારો તરફે વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી નકારવામાં આવે છે.

૩. શ્રી માંગુકિયાએ ડાયરેક્ટ સર્વિસની વિનંતી કરી છે. તે મંજૂર કરવામાં આવે છે.

[જી. બી. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ]

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.